

De diversiteit aan economische kengetallen is groot in de melkveehouderij. De bedrijfskundig adviseurs Rick Hoksbergen, werkzaam voor Alfa Accountants in Nederland, en Johan Achten, verbonden aan Adviesbureau Liba in Vlaanderen, delen beurtelings hun ervaring en geven hun visie op een specifiek kengetal.

Hoge vaste kosten zijn blok aan het been van Nederlandse melkveehouder

HARR als vertrekpunt

Eén van de bedrijven uit ons klantenbestand klopte onlangs bij ons aan met de vraag of het verstandig zou zijn om een nieuwe stal neer te zetten. Het ging om een investering van zo'n 600.000 euro. Op dit bedrijf kwam deze investering neer op een jaarlijkse kostenpost van 4,5 cent per kilo melk aan rente en afschrijving. In voorgaande jaren was 15 cent per kilo melk nodig voor huur, afschrijving, rente en resultaat (uitgedrukt in HARR). Na nieuwbouw zou er dus minstens 19,5 cent beschikbaar moeten zijn. Dit extra geld kan op twee manieren beschikbaar komen: door een verhoging van het bedrijfssaldo, of door een vermindering van niet-toegerekende kosten. Een andere keuze zou zijn om zuiniger te bouwen en daarmee een lagere HARR te begroten. De HARR van 19,5 cent op het voorbeeldbedrijf is ambitieus, bedrijven die boven de 20 cent aankunnen, be-

horen tot de top van Nederland. Gemiddeld hebben bedrijven 18 cent per kilo melk beschikbaar voor HARR. Op het moment dat de tweede R (resultaat) uit de HARR wordt geschrapt, blijven de vaste kosten over. Deze waren de afgelopen jaren gemiddeld zo'n 13 cent per kilo melk. Nederland begeeft zich daarmee internationaal gezien in de hoogste regionen. Het concurrentienadeel dat daardoor ontstaat, is niet mis; als Duitse melkveehouders voor 28 cent per kilo kunnen leveren, zal de Nederlandse melkprijs zich op enig moment ook in die richting bewegen. Tot nu toe anticipeerden Nederlanders daarop met lagere directe kosten en efficiënte inzet van de niet-toegerekende kosten. Dit leidt vaak tot een intensivering van het bedrijf, maar die weg lijkt ten einde vanwege strengere milieuregels en een knelender arbeidsplaatje. Uiteindelijk blijven er twee keuzes over: behoedzamer investeren of nog kritischer zijn op de kostprijs.

Het kengetal

HARR

Het geld dat beschikbaar is voor vaste lasten, komt tot uitdrukking in het kengetal 'beschikbaar voor HARR'. De afkorting staat voor huur, afschrijving, rente en resultaat. HARR is te berekenen door het bedrijfssaldo te verminderen met de niet-toegerekende kosten. Dat zijn kosten die niet direct samenhangen met het produceren van melk, maar die wel variabel zijn. Kosten voor loonwerk, energie en onderhoud vallen hieronder. De HARR is op twee manieren te gebruiken: vooraf en achteraf. Bij gebruik achteraf is het een graadmeter voor het resultaat. Dat geldt vooral voor zwaar gefinancierde bedrijven, omdat het effect van zware lasten (hoge afschrijvingen en rentelasten) hierin niet meeweegt. Bij gebruik vooraf werkt HARR als vaste basis in de begroting. Wie investeert, zal in ieder geval deze kosten jaarlijks zien terugkeren.

Het verschil

Vlaanderen

In Vlaanderen is het kengetal HARR niet bekend. Het is nog het meest vergelijkbaar met de vaste kosten per liter melk, waar ook rente en afschrijving in zijn opgenomen. Doorgaans gaan Vlaamse boekhoudrapporten uit van een bedrijfseconomische rente en afschrijving. De rente wordt berekend over het gemiddeld geïnvesteerd vermogen. Dat geeft het beste beeld omdat er ook rente in rekening wordt gebracht op bedrijven zonder financiering. Zou het geld op de bank staan, dan kwam daar immers ook een rendement uit.